

Н.В. Сасоліна (*ЧКЕПК, Чернівці*)

ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ – ЄДИНОПЛАТНИКІВ

В умовах посиленої конкуренції зростають вимоги до точності та об'єктивності інформації, що є необхідною передумовою прийняття ефективних управлінських рішень. Особливої актуальності набувають ці вимоги у сільськогосподарських підприємствах з огляду на специфіку виробничих процесів та за умов обмеженості земельних ресурсів сільськогосподарського призначення [1]. Постійні зміни податкового законодавства спонукають у проведенні досліджень щодо побудови обліку сільськогосподарських підприємств з метою оптимізації оподаткування та формування ґрунтовної економічної інформації для потреб управління підприємствами.

Витрати підприємства, пов'язані з виробництвом продукції, виконанням робіт та наданням послуг складають собівартість продукції (робіт, послуг). Метою обліку витрат та визначення собівартості продукції (робіт, послуг) є документоване, своєчасне, повне і достовірне відображення фактичних витрат на виробництво продукції для забезпечення контролю за використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів [2].

Облік витрат у сільськогосподарському виробництві має забезпечувати оперативне, достовірне й повне надходження інформації щодо кількості та вартості одержаної продукції (виконаних робіт і наданих послуг), трудових, матеріальних і грошових витрат на виробництво продукції за підприємством загалом та за окремими його структурними підрозділами (бригадами, цехами, фермами тощо).

Синтетичний облік витрат і вихід продукції сільськогосподарського виробництва здійснюють на активному, калькуляційному рахунку 23 «Виробництво», до якого ведуть субрахунки: 1 «Рослинництво», 2 «Тваринництво», 3 «Допоміжні виробництва», 4 «Підсобні (промислові) виробництва» тощо. Аналітичний облік на рахунку 23 «Виробництво» здійснюють за встановленими об'єктами обліку витрат, зокрема видами виробництв, за статтями витрат і видами або групами продукції, що виробляється. На великих виробництвах аналітичний облік витрат можуть здійснювати за підрозділами підприємства й центрами витрат і відповідальності [3].

Загальний фінансовий результат від основної діяльності сільськогосподарських підприємства складається з: фінансових результатів від первісного визнання сільськогосподарської продукції та додаткових біологічних активів; фінансових результатів від реалізації сільськогосподарської продукції та біологічних активів як запасів, оцінка яких здійснюється за справедливою вартістю, за вирахуванням очікуваних витрат на місці продажу; фінансового результату від зміни справедливої вартості біологічних активів на дату балансу, оцінка яких здійснюється за справедливою вартістю, за вирахуванням очікуваних витрат на місці продажу.

Доходи від реалізації запасів – сільськогосподарської продукції та біологічних активів, оцінка яких здійснюється за справедливою вартістю за вирахуванням очікуваних витрат на місці продажу, визначаються відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Дохід». При цьому собівартість реалізованих біологічних активів і сільськогосподарської продукції дорівнює вартості, за якою вони відображаються в обліку на дату реалізації. Таким чином, правильно визначений фінансовий результат від первісного визнання, реалізації та зміни справедливої вартості біологічних активів і сільськогосподарської продукції дасть можливість отримати об'єктивну інформацію для управління процесами біологічних перетворень в сільському господарстві.

Особливість оподаткування сільськогосподарських підприємств, визначене розділом XIV Податкового кодексу [4]. Юридичні особи – сільськогосподарські товаровиробники, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 % можуть перебувати на спрощеній системі оподаткування, обліку та звітності та відноситись до 4 групи платників єдиного податку. Разом з тим, Законодавством введені обмеження щодо застосування спрощеного режиму оподаткування, обліку і звітності, тобто, згідно ПКУ не можуть бути платниками єдиного податку 4 групи такі суб'єкти господарювання (табл. 1).

Об'єктом оподаткування для платників єдиного податку 4 групи є площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника або надана йому у користування, у тому числі на умовах оренди.

Базою оподаткування податком для платників єдиного податку 4 групи для сільськогосподарських товаровиробників є нормативна грошова оцінка одного гектара сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень), з урахуванням

коефіцієнта індексації, визначеного за станом на 1 січня базового податкового (звітного) року відповідно до порядку, встановленого розділом XII Кодексу.

Таблиця 1 – Обмеження щодо застосування спрощеного режиму оподаткування, обліку і звітності для четвертої групи платників єдиного податку [5, с. 9]

Не можуть бути платниками єдиного податку 4 групи:
1. Суб'єкти господарювання, у яких понад 50 % доходу, отриманого від продажу сільськогосподарської продукції власного виробництва та продуктів її переробки, становить дохід від реалізації декоративних рослин (за винятком зрізаних квітів, вирощених на угіддях, які належать сільськогосподарському товаровиробнику на праві власн ості або надані йому в користування, та продуктів їх переробки), диких тварин і птахів, хутряних виробів і хутра (крім хутрової сировини).
2. Суб'єкти господарювання, що провадять діяльність з виробництва підакцизних товарів, крім виноматеріалів виноградних (коди згідно з УКТ ЗЕД 2204 29 – 2204 30), вироблених на підприємствах первинного виноробства для підприємств вторинного виноробства, які використовують такі виноматеріали для виробництва готової продукції.
3. Суб'єкт господарювання, який станом на 1 січня базового (звітного) року має податковий борг, за винятком безнадійного податкового боргу, який виник внаслідок дії обставин непереборної сили (форс-мажорних обставин).

Підставою для нарахування єдиного податку платникам 4 групи є дані державного земельного кадастру та/або дані з державного реєстру речових прав на нерухоме майно.

Центральні органи виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері земельних відносин та у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, щомісяця, але не пізніше 10 числа наступного місяця, а також за запитом відповідного контролюючого органу за місцезнаходженням земельної ділянки подають інформацію, необхідну для обчислення і справляння податку у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Отже, сільськогосподарські підприємства з огляду на особливості функціонування, повинні організувати облік та обирати системи оподаткування залежно від частки сільськогосподарського товаровиробництва. Відповідно, обрана система оподаткування для сільськогосподарських єдиноплатників визначає і форми податкової звітності щодо обчислення узгоджених податкових зобов'язань.

Інформаційні джерела:

1. Чабанюк О. М., Мединська Т. В. Облік та оподаткування в системі управління підприємством. Економіка та суспільство. 2017. № 11. URL: <http://economyandsociety.in.ua>.
2. Про затвердження Методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств: URL: <http://zakon.nau.ua/doc/>
3. Методичні рекомендації з облікового забезпечення оподаткування сільськогосподарських товаровиробників/ URL: <http://magazine.faaf.org.ua/content/view/1024/37>.
4. Податковий кодекс України від 02.04.2020 із змінами та доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Мединська Т. В., Чабанюк О. М. Спрощена система оподаткування: загальні положення, облік і звітність: навчально-практичний посібник. Алерта, 2013. 208 с.

УДК 657.01

Л.Ф. Соколенко, канд. екон. наук, доц. (*СумДПУ ім. А.С.Макаренка, Суми*)

ОБ'ЄКТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОЮ ТА РЕСУРСНОЮ БАЗОЮ КЕРУЮЧИХ КОМПАНІЙ У СФЕРІ ЖКГ

Сучасне розуміння «правильного» та клієнтоорієнтованого бізнесу все більш виходить за межі класичного розуміння сфери послуг, зачіпаючи, наприклад, сферу житлово-комунального обслуговування населення. При цьому саме з боку споживачів як основних стейкхолдерів діяльності операторів відповідного ринку починають виставлятися нові вимоги до якості обслуговування, оперативності виставлення рахунків та прозорості їх формування. Натомість процеси цифровізації глобальної економіки, а разом з ними, і національної економіки трансформують уявлення про механізми взаємодії керуючих компаній у сфері ЖКГ зі своїми клієнтами. При цьому використання клієнтоорієнтованого підходу визначає прагнення таких компаній змінити власні бізнес-моделі, адаптуючись до викликів динамічних та конкурентних ринкових умов.

Як відзначають О.В.Ольшанський та В.М.Ключарьов, «у сучасних умовах використання процесно-орієнтованої системи управління організацією дає змогу отримати відчутні переваги,